

Posudek oponenta disertační práce Andrewa Philipa Fishera
„AGENCY AND EMPOWERMENT IN TRANSLATION:
THE INFLUENCE OF JOSEF WINIWARTER
AND HIS 1866 ENGLISH TRANSLATION OF THE AUSTRIAN CIVIL CODE”
předkládané v roce 2019 na Ústavu translatologie

I. Stručná charakteristika práce

Andrew P. Fisher si za téma disertační práce zvolil anglický překlad rakouského občanského zákoníku, který v roce 1866 pořídil vídeňský právník Josef Maximilian Winiwarter. Obsah práce lze rozdělit do dvou hlavních částí. První z nich je orientována převážně historicky – autor v ní sleduje okolnosti vzniku překladu a především se zaměřuje na osobnost překladatele, jeho život, rodinné a osobní vztahy a vazby, motivaci k pořízení překladu a použitou překladatelskou strategii. V dalších kapitolách autor formou případových studií představuje texty navazující na Winiwarterův překlad. Zejména se zaměřuje na další dva anglické překlady doplněných znění rakouského občanského zákoníku, jeden z roku 1972 a druhý z roku 2013, a zjišťuje, do jaké míry se v nich (ne)uplatňuje vliv Winiwarterovy verze. Konfrontace různých verzí překladů otevírá druhou stěžejní část práce spočívající v právně-lingvistické analýze vybraných pasáží a pojmů. V závěru práce je tento právně-lingvistický pohled rozšířen o porovnání anglických překladů některých klíčových termínů středoevropského občanského práva použitých ve zmíněných třech překladech s ekvivalenty, které navrhuje M. Chromá (2014) ve svém komentáři k anglickému překladu českého občanského zákoníku z roku 2012.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Práci jako celek považuji za vysoce přínosnou zejména z toho důvodu, že zpracovává dosud neprobádané téma a představuje překladatelskou osobnost, která je vysoce relevantní pro vývoj překladu středoevropského občanského práva do angličtiny. Autor navíc ke zvolenému tématu přistupuje velmi inovativně a jako východisko využívá zejména premisy pro studium dějin překladu navržené A. Pymem (1998). Ač byla tato východiska původně formulována pro zkoumání dějin překladu zejména literárních děl, autorovi se je v první části práce (konkrétně zejména v kapitolách 3 a 4) daří úspěšně aplikovat i na překlad právní, čímž zásadně obohacuje tuto oblast translatologického výzkumu. Překladatel právního textu je zde nahlížen coby „agent“ zasahující do historického a společenského vývoje a ovlivňující další překlady daného textového typu a tematické oblasti. V tomto ohledu tedy práce splňuje první ze dvou hlavních cílů, které si autor vytyčil na str. 7 disertační práce.

Druhým hlavním přínosem má být shrnutí faktických informací a formulace praktických doporučení pro překlad kontinentálního evropského práva do angličtiny. Tento cíl práce naplňuje zejména v páté kapitole prostřednictvím komentářů k možným způsobům převodu vybraných termínů. Tento přehled zdaleka není (a ani nemůže být) vyčerpávající a navíc je poněkud negativně ovlivněn tím, že autor (jak sám uvádí v poznámce na str. 55) neměl možnost provést detailní pojmovou analýzu německého originálu. Tento nedostatek částečně kompenzují odkazy na terminologický rozbor zpracovaný M. Chromou (2014).

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

Jak už bylo naznačeno výše, A. Fisher ke zvolenému tématu přistupuje originálním a inovativním způsobem, jeho závěry jsou objektivní a obohacují oblast výzkumu dějin právního překladu. Jednou z nejsilnějších stránek disertační práce je zacházení s archivními materiály, které posloužily jako základ

pro zpracování kapitoly 3 a částečně kapitoly 4. V tomto ohledu autor postupuje až s obdivuhodnou pečlivostí, důležité dokumenty navíc zpřístupňuje čtenáři prostřednictvím obrázků a příloh. Závěry, ke kterým autor na základě analýzy materiálů dospěl, jsou přesvědčivé a relevantní. V některých případech by snad bylo možné vytknout ovlivnění dílčích závěrů subjektivním postojem autora (např. hodnocení některých částí předmluvy k překladu P. Baecka na str. 54, interpretace rozhovoru s P. Eschigem na str. 70).

Podkladem pro kapitoly 4 a 5 byla textová analýza různých překladových verzí (celkem až pěti, pokud zahrneme i výklad některých ustanovení zpracovaný Ch. Brickdalem v roce 1896 a návrhy převzaté z komentáře M. Chromé). Taková analýza je pochopitelně velice náročná a podrobné zpracování přesahuje možnosti předkládané práce, navíc by vyžadovalo podrobný rozbor německého (respektive českého) originálu. Proto mají tyto kapitoly formu přehledu vybraných ustanovení a pojmů, doplněných o stručný komentář. Doporučení formulovaná na straně 92 jsou relevantní a platná, avšak možná až příliš obecná.

Sekundární literatura byla zvolena vhodně a je správně a srozumitelně citována. Snad by bylo vhodné zařadit a citovat některé další tituly, které by rozšířily teoretická východiska pro právně-lingvistickou analýzu.

Za další ze silných stránek dizertace předložené A. Fisherem lze považovat její strukturu a celkové zpracování. Práce je srozumitelná a přehledná, text má vysokou jazykovou stylistickou úroveň a je čtivý, obsahuje jen minimum překlepů. Hlavní východiska (včetně zdůvodnění zvolené metody) a cíle práce jsou jasně formulována v metodologickém úvodu (kapitola 2). Jednotlivá podtémata jsou vhodně členěna do kapitol, přičemž každá kapitola konkrétním způsobem přispívá k zodpovězení otázek formulovaných v úvodu. K dobré přehlednosti přispívá konzistentní používání zkratk a klíčových pojmů, které jsou definovány v tabulkách v úvodu práce. V částech věnovaných textové a terminologické analýze (kapitoly 4 a 5) autor vhodně používá barevné rozlišení, orientaci usnadňují také grafy na str. 20, 45, 73 a 96.

IV. Dotazy k obhajobě

1. Překladatelská metoda aplikovaná J. Winiwarterem je v práci charakterizována spíše implicitně (tendence k věrnému překladu, používání latinských termínů, atd.). Bylo by možné ji stručně popsat ve vztahu ke kontextu vzniku překladu a kriticky zhodnotit? Které z prvků této metody jsou při překladu střeoevropského občanského práva do angličtiny použitelné i dnes?
2. Lze stručně zobecnit, jak se od Winiwarterovy metody liší metoda uplatněná v překladu P. Baecka a manželů Eschigových (případně s ohledem na místo vzniku a účel jejich překladů)?
3. Jak je uvedeno na str. 89 disertace, M. Chromá (2014) ve svých návrzích anglických ekvivalentů pojmů z českého občanského zákoníku vychází mimo jiné z některých občanských zákoníků sepsaných v anglickém jazyce (např. the Louisiana Civil Code, the Civil Code of Québec). Lze vliv těchto právních textů vysledovat i v překladech analyzovaných v předložené disertační práci?

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a v předběžně ji klasifikuji hodnocením „*prospěš*“.